

2008/108471 Project Health, Safety and Environment (HSE) in the Work place, Bulgaria
Проект 2008/108471 "Здравословни, безопасни и екологични условия на труд", България

www.hse-bg.org

Уважаеми г-н Туре Ласе Би,

Уважаема г-жо Теодорсен,

Уважаема г-жо Михайлова,

Уважаеми представители на работодателите, на работниците и служителите,

Уважаеми дами и господа,

Добре дошли на Международната конференция „Подобряване на социалния диалог чрез укрепване капацитета на Комитетите по условия на труд” която се провежда в рамките на Проекта, инициран от Норвежката конфедерация на профсъюзите „Безопасни, здравословни и екологични условия на труд, България”, осъществяван съвместно от Конфедерацията на независимите синдикати в България и Института за социални и синдикални изследвания в партньорство с Министерство на труда и социалната политика и Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда”.

Позволете ми да изкажа дълбока благодарност на Правителството на Норвегия за финансовата подкрепа чрез Норвежката програма за сътрудничество за икономически растеж и устойчиво развитие на представителни организации на социалните партньори в България и Румъния.

В настоящия момент страната ни е изправена пред редица предизвикателства.

На първо място, световната икономическата и финансова криза, чиито социални проявления се задълбочават. Наблюдава се повишено напрежение на пазара на труда, породено от рязкото нарастване на регистрираната безработица от началото на годината. Наред с това, задълженията за работни заплати и осигуровки вече надхвърлят 400 милиона лева, а знаем, че най-големият замърсител на околната среда е бедността. Тези процеси поставят нови изисквания пред качеството на социалния диалог на всички равнища.

На второ място, особено обезпокоителни са данните за бързите климатични промени, изискващи разработване на стратегии за устойчиво производство и сериозни инвестиции от страна на всички държави. Нека проследим предприетите действия в тази посока:

Рамковата конвенция на ООН относно климатичните промени от 1992 г. беше последвана от Протокола от Киото. Той е съпътстван с Механизъм за чисто развитие и Инструменти за съвместно изпълнение от 1997 г.

Последва Бялата книга на Европейската комисия от 2009 г., но Конференцията в Копенхаген миналата година ясно показва, че са необходими още много усилия на световно, европейско, национално и местно равнище.

Рамката на MOT за справедлив преход акцентира върху 5 основни предизвикателства:

1. Предизвикателства пред заетостта
2. Предизвикателства пред работническите права, закрепени още с Филадельфийската декларация (1944 г.) и Фундаменталните принципи и права на работното място от 1988 г., обогатени в Европейската социална харта и др.
3. Предизвикателства пред социалната защита, особено на групите в неравностойно положение
4. Предизвикателства пред социалния диалог и
5. Предизвикателства пред справедливостта.

Всички те изискват адекватни промени в решенията, практиките и поведението на милиони работодатели, работници и потребители, които могат да бъдат повлияни от кампании за повишаване на чувствителността, обучение по въпросите на зеленото производство, потребление, икономика, зелени работни места, както и от обмен на добри и лоши практики.

Безопасността и здравето при работа е един от приоритетите в социалната политика на България. Тя е насочена към опазване здравето, работоспособността и живота на работещите.

Политиката в областта на безопасността и здравето при работа е съобразена с:

- Лисабонската стратегия за взаимодействието между политиките за постигане на икономически растеж, създаване на качествени работни места, модернизирани на социалната закрила и насърчаване на устойчивото развитие и от тук – за необходимостта от преосмисляне на условията на труд, организацията на труда и възможностите за съвместяване на труда с ученето през целия живот и със семейния и личен живот;

- Европейската стратегия за безопасност и здраве при работа, която поставя акцент върху насърчаване към осигуряване на “благосъстояние при работа” и

- Глобалната стратегия на Международната организация на труда, която поставя знака на равенство между достойния труд и безопасния труд и призовава за справедлива глобализация.

Следвайки основните насоки и принципи на посочените по-горе стратегически документи, дейностите за осигуряване на безопасност и здраве при работа в българските предприятия следва да са насочени към:

- насърчаване осигуряването на “благосъстояние при работа”, което е едно от най-големите предизвикателства, като отчитаме факта, че част от българските предприятия са застрашени от затваряне поради несъответствие с екологичните изисквания на ЕС и синдикатите и

работодателите изразиха съвместно виждане за необходимост от пакет от мерки за държавна подкрепа;

- повишаване на културата за предпазване у работещите и едновременно развитие на системата за превенция, посредством: усъвършенстване на законодателството, обучението и образованието, социалния диалог, общата социална отговорност, икономическите инициативи, партньорството между всички участници в трудовия процес;
- осъществяване на обхватен и ефективен интегриран контрол по спазване на трудовото законодателство;
- осигуряване на качествено обучение, по-конкретно в областта на безопасните и здравословни условия на труд;
- разширяване на инфраструктурата от служби за консултиране и подпомагане на работодателите и повишаване качеството в тази изключително важна социална дейност;
- развитие на осигурителните системи и застрахователната дейност и ефективния им принос в работата за осигуряване и поддържане на безопасни и здравословни условия на труд на всяко работно място.

За успешното развитие на дейността по безопасност и здраве при работа със Закона за здравословни и безопасни условия на труд са определени основните права, задължения и отговорности на всички участници в трудовия процес: държавата; работодателите; работещите; лицата, които за своя сметка работят сами или в съдружие; както и на други организации и юридически лица.

В резултат на целенасочената съвместна политика на правителството и социалните партньори се отчита съществен напредък по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд за заетите. Ще посоча някои от тях:

- Изградена е система от норми, конкретни изисквания и задължения за осигуряване на безопасност и здраве при работа, която създава реална основа за реализиране на принципите на единния европейски пазар.
- Създадени са условия, които гарантират, че продуктите, които се пускат на пазара, не застрашават живота и здравето на хората, интересите на потребителите и околната среда.
- Регламентирани са правила за защита на потребителите от стоки, създаващи опасности, както и задължения за всички, които осъществяват търговия, реклама и посредничество.
- Регламентирани са минималните изисквания, които работодателите трябва да изпълняват за осигуряване на безопасността и здравето на своите работници и служители. Създадена е основа за управление и планиране на дейността за осигуряване на безопасност и здраве при работа на основата на оценката на професионалните рискове. С оценка на риска се обхващат вече и някои психо-социалните рискове и други.

Отчитайки постигнатото, не може да не споменем, че все още България не е постигнала необходимото за доброто самочувствие и благосъстояние на работниците и служителите на всяко работно място – понятия, които включват физически, морални и социални измерения и определят качеството на трудовия живот.

Един от показателите за постигане на целите в областта на безопасността и здравето е намаляване на трудовите злополуки и професионалните заболявания. Този показател беше сред водещите при подбора на пилотните браншове в нашия проект –, транспорт, металургия, здравеопазване, енергетика, строителство и корабоплаване.

Друг показател е отчитане на специфичните характеристики на жените по отношение на здравето и безопасността при работа при оценката на риска, като отчитаме тенденциите на феминизиране на работната сила на нашия континент.

Не по-маловажна е превенцията на социални рискове – стрес, засягащ една четвърт от заетите в Европа, тормоз на работното място, депресия и безпокойство, както и рисковете, свързани със зависимостта от алкохол, наркотици и медикаменти. Всички трябва да бъдат предмет на специални мерки, предвидени в системата на здравеопазване и включване в оценката на риска и в дейностите, предприемани за тяхното минимизиране на всяко работно място.

Отчитайки демографските промени, следва да се предприемат специфични мерки по отношение на рисковете, трудови злополуки и професионални заболявания при възрастните работници, вземайки предвид открояващата се тенденция на застаряване на работната сила.

Особено внимание следва да се отделя на младите хора, за които съществува 50% по-голям риск от трудови злополуки, в сравнение с по-опитните им колеги.

Не по-малък е дългът ни към заетите в малки и микро предприятия, както и към самонаетите, за които са необходими специализирани информационни и разяснителни кампании и програми за превенция на риска.

Очакваме нашият проект да допринесе за по-добро прилагане на съществуващото законодателство и то чрез изграждане на партньорства, поемане на отговорност, периодична оценка на факторите на трудовата среда и прилагане на добри практики, в частност, почерпени от колегите от Норвегия.

Държа да отбележа, че все още не се ползваме в достатъчна степен от подписаните автономни доброволни споразумения между социалните партньори на европейско равнище, които са постижение на социалния диалог за борба с някои от новите рискове, като например стреса и насилието на работното място.

Сред шестте стратегически цели за периода 2009-2013 г. на европейско равнище, наред с повишаване информираността за рисковете, насърчаване на обмена на информация и разширяване на научните изследвания в областта на безопасността и здравето при работа, се поставя акцент върху полезността на изграждането на мрежи, които да поддържат и мултиплицират постиженията.

Нашият проект предвижда изграждане на такава мрежа - като начало само в 6-те пилотни бранша, като искрено се надяваме тя да бъде разширена и да се превърне във форум за споделяне на добър опит и поощряване на неговото по-широко разпространение.

В духа на Европейската кампания за безопасност на работното място 2010-2011 г., предприета от Европейската агенция за безопасност и здраве при работа, КНСБ поощрява иновационния принос на български работодатели, създали работни места без риск, като ежегодно присъжда наградата „Прометей“.

С искрени пожелания за ползотворно протичане на настоящата Международна конференция с взаимно обогатяване на всички участници и за успешно реализиране на всички дейности, които да допринесат за подобряване на работната среда и на социалния диалог и партньорство както в България, така и в Европа.

Благодаря Ви за вниманието,

Проф., д-р Желязко Христов, д.м.
Президент на КНСБ